

**לקראת הנושא המשותף, "שונה אבל כמוני"
שעורי הכנה כיתתיים הכינה: ניצן בן-זאב**

פעילויות מבוססות על סרטונים וסרטים

1. לכל משפחה יש מישהו להתבייש בו

<http://itu.cet.ac.il/ShowItem.aspx?ItemID=3e333411-06fc-46d7-9e38-84541e7598ab&lang=HEB>

סרטון קצר על משפחה שעורכת ברית מילה לבן שנולד והסנדק הוא דוד שסובל משיתוק מוחין. הסב מתקשה לקבל זאת וחושש מתגובות חבריו המכובדים. בהתחלה נראה קצת צפוי מראש אבל ההמשך מפתיע ומפצה על בימוי חלש. מומלץ במקור לכיתות יסוד אבל בעיני מתאים לכל גיל.

שיחה אפשרית בכיתה:

1. האם הם יכולים להיזכר במצב שבו היו נבוכים מנוכחות של אדם שנראה שונה או נתפס כשונה והעדיפו לא להיראות בחברתו ולא להיתפס כקשורים אליו. המטרה היא לגרום להזדהות עם הסב, בלי הזדהות איתו (= עם עצמנו) ועם הקושי שלנו להכיל שונות, קשה לנהל את הרגשות ולבחור בהתנהגויות מוסריות, נבונות ומשחררות מסטריאוטיפים.

בכיתה שבה ניתן לקיים שיח רציני ומעמיק, אפשר לשאול – אם כולם כאן כל כך לא מתביישים שיהיה להם חבר קצת שונה ולא מפחדים ואין להם שום בעיה עם זה, איך זה שמשה תמיד לבד (משה הוא כמובן שם כולל לכל התלמידים המוזרים והדחויים שנשארים לבד, בכל כיתה יש אחד כזה לפחות).

2. אפשר להתחיל את השיעור לא בהקרנת הסרט אלא בשאלה – מי במשפחה שלכם הוא לא כמו כולם? בכל משפחה יש איזו דודה מטורללת או בן דוד עם ראסטות או אחיינית מוזרה.

אפשר להתחיל עוד לפני – לשאול:

א. מי נחשב במדינה שלנו שונה

ב. מי נחשב ביישוב שלנו שונה

ג. מי נחשב במשפחה המורחבת שלי שונה

ד. מי נחשב במשפחה הגרעינית שלנו שונה

הרעיון הוא שכל קבוצה, אפילו משפחה גרעינית, מסמנת לעצמה מיהו השונה בתוכה. יש לנו צורך להרגיש דומים ומאוחדים ואיתור מישהו שונה בקבוצה עוזר לתחושת הליכודות הזו וכן מחזק את התחושה ש"אני נורמלי", "אני בסדר". השאלה מה המחיר. אפשר לשאול איך אותו שונה במשפחה מרגיש. האם לדעתכם הוא יודע שהוא נתפס כמוזר של המשפחה. מהן ההתנהגויות שלנו שגורמות לו להבין זאת.

2. כמה נעים להיות כמו כולם

<http://www.youtube.com/watch?v=CGL7BgtSNr8>

סרטון אנימציה קצר משעשע ומקסים.

שיחה אפשרית בכיתה:

נסו להיזכר מתי עמדתם אתם על חוט וניקרתם את הרגליים למישהו אחר, האם שקלתם את התוצאות באותו רגע. אם לא ניקרתם בעצמכם – מתי עמדתם בצד ועודדתם או עמדתם

בצד ולא הגבתם ואפשרתם לאחרים להמשיך לנקר. ככל שתצליחו כמחנכים לתת לגיטימציה לפחד להתערב, להיות זה שיעצור את הפגיעה, כך השיח יהיה פחות שיפוטי ומטיף מוסר ויותר בכיוון של- לא פשוט ללכת נגד הזרם ולתת מקום והזדמנות למי ששונה מאיתנו, זו גדולה שרק מעטים מסוגלים לה, השאלה היא מי מכם הוא במיעוט המיוחד הזה שמסוגל לזה. (מתבגרים מאד אוהבים להאמין שהם מיוחדים ולכן זהו שיח אפקטיבי).

3. להתבייש באמא, להיות אחראי על אח שלי

מה עובר על גילברט – סרט קולנוע **מעולה** מ 1993, בכיכוב ג'וני דפ וליאונרדו דקפריאו. נער בוגר מנסה לתחזק את משפחתו המפורקת, שבה אם שתלטנית ושמנה באופן קיצוני, נער בן 15 אוטיסט ושתי בנות. מפגשי את הצופים עם שונות תוך משפחה – האחריות המוטלת על כתפיהם של אחים שיש להם אח פגוע, הבושה של ילדים להביא הביתה חברים כשהם מתביישים בהוריהם השונים, ועוד. סרט מרגש, מלא הומור, מקסים.

שיח אפשרי – קצת באופטייד לנושא המרכזי אבל עדיין עוסק בצורך שלנו להיות כמו כולם ולא להיות נבוכים.
האם גם אתם מתביישים לפעמים במישהו מהמשפחה שלכם?
האם אתם נמנעים לפעמים מלהזמין חברים הביתה, כי לכולם יש הורים מגניבים ורק ההורים שלכם עושים בושות?
מה אפשר להגיד על גילברט? מה מיוחד בו? נסיבות חייו ואישיותו המיוחדת הפכו אותו לבעל רגישות מיוחדת במינה, האם אנחנו כמוהו? כלפי מי אנו נוהגים ברגישות ואיפה הקו האדום שלנו, מהי השונות שאותה אנחנו לא יכולים להכיל ולקבל לידינו?

4. חריגות

מסכה סרט נפלא בכיכובה של שר, (לא להתבלבל עם "המסכה" עם ג'ים קרי) על נער שחולה במחלה חשוכת מרפא שמעוותת את פניו ועל ההתמודדות החברתית שלו עם היותו שונה.

ניתן להקרין עד לקטע של כניסתו לבית ספר חדש, לעצור, ולשאול את הילדים

1. **איך לדעתם הם היו מגיבים עם כניסתו של נער כזה לכיתה שלהם.** לדבר על כך שזה אנושי להרגיש בהלה, או דחייה, או מבוכה, נוכח משהו ששונה ואף נראה חולה או פגוע, ועל ההבדל בין הרגשה לבין התנהגות.
2. **מה לדעתם יקרה כעת בסרט.** זהירות, הרבה בכי בסרט. אם כי יש בו הרבה אופטימיות.

שאלות רלוונטיות נוספות בנושא

1. מתי לראשונה הבנתם שלא כולם אותו דבר? באיזה גיל? (כשהגיעה לגן ילדה אתיופית, כשהגיעה לכיתה א' ילדה מרוסי, כשהיה במושב ילד שמן, כשהיה איתנו ילד ממשפחה שכולם צוחקים עליה)
2. מתי לראשונה פגשתם את עצמכם במצב שאתם לא כמו כולם? איך זה היה?